

נקודת המרכז של „סלם“

אף פעם באידיאלי דרור מופשטים גרידא. מכאן הקשר שאין לנתקו בין מלחמת החרות לבין התרבות כולה, שהיא המבטאת ההיסטורית של הרצון הלאומי.

ההתבטלות בפני הליבראליזם האירופאי הביאה לידי כך שנמצאו מרכיבים לאידיאלים ההיסטוריים של היהדות את המושג המופשט של החרות. ועייכ אבדו למעשה את הקשר עם חרות ישראל המקורי במקום לגזור את החרות מהתחיה החלו גוזרים את התחיה מהחרות. ודאי שאפשר להוכיח כי חרות כוללת בהכרח תחיה, אבל לא זוהי הדרך שבה חי האדם את הדברים. האדם חי קודם כל את הרצון ושאיפת החרות היא חלק אורגני של הרצון ולא הרצון חלק ממנה. מלחמת החרות אינה איפוא תופעה של תגובות רפלקסיביות על שעבוד עד כדי חיסולו, אלא מיגור השעבוד לשם הגשמת הרצון החיובי העליון שביסודה. אבל התלישות היהודית בת הדורות האחרונים נוטה דוקא לראיית המשותף שבכל מלחמות החרות מתוך ויתור על התוך המיוחד של מלחמת החרות העברית. ניתוק החרות ממקורותיה הראשוניים טבעיים מביא לידי קוסמופוליטיזציה המאפשרת כביכול ליהודי ללחום את מלחמת החרות בכל מקום שבעולם. ובאמת אם המטרה היא חרות מופשטת, למה ללחום לה דוקא כאן?

אבל זוהי רק אחת הסכנות הנשקפות מהפשטה זו. האמונה המסוכנת ביותר בדורנו שהקמתה של מדינת ישראל היא הגשמתה של החרות הלאומית, אמונה שנתפסים לה ביודעים ובלא יודעים רבים מלוחמי החרות, היא פרי ברור של היעדרו או חולשתו של הרצון החיובי המסוים המונח ביסוד השאיפה לשחרור מכוחות זרים. החרות מתחילה לרפרף באויר ולהיות תלויה בפירושים ברגע שהיא מאבדת את הקשר עם הרצון ההיסטורי. והפרישה הפוליטית והמזוינת נשארת רק שלט ומתמרטטת בהינתקה מעל הפרישה הרעיונית המבוססת עליו. דבר זה מוכיח שבפרישה הרעיונית המתחדשת יש לבסס בעיקר את הרצון הזה, שמבלעדיו הופכת החרות מערך עברי מקורי לערך אירופאי מופשט, ככל הערכים המעורביים המופשטים הנושאים בחובם תמיד את היפוכם.

מ ר ד כ י ש ל ו

הפשטתו של המושג חרות והפיכתו לתחליף כללי הממלא את מקומם של היסודות האידיאולוגיים הקונקרטיים — מהוות את הסבות החמורות ביותר לכשלונה היחסי של מלחמת החרות. חרות היא מושג חסר משמעות בלי הרצון הקודם לו בכל המובנים. אדם שאיננו רוצה דבר-מה איננו יכול להיות משועבד משום שהשעבוד מיוסד על ההתנגשות שבין הרצון והמציאות. לא-כל-שכן שאיננו יכול חפשי. אי-אפשר לבוא ולהוכיח היום ליהודי בארץ ובמדה רבה גם מחוצה לה שהוא משועבד, משום שאין הוא מרגיש את מתח הרצון המינימלי מאלי שמתוך היתקלותו במכשולי ההווה נוצרת תחושת השעבוד וניתן הרקע למלחמת החרות. שאלת החרות מותנית איפוא בשאלת הרצון.

אבל גם הרצון שביסוד החרות איננו רצון מופשט או שרירותי. נוסף על היותו מותנה תמיד בגורמים חמריים כדי שיוכל לצאת מן הכח אל הפועל הרי הוא עצמו פרי של התפתחות היסטורית. בשביל להרגיש את שעבודם של שטחי ארץ יש צורך לחיות את הקשר ההיסטורי אליהם, וכן אין לתפוס את העבדות בגולה על מלוא משמעותה מבלי לחוש את האדנות ההיסטורית הנכספת. הרצון המונח איפוא ביסוד מלחמת החרות הוא איפוא רצון היסטורי מסוים מאד ולא אידיאל של חרות מופשטת, והמושג של חרות ישראל נגזר באופן אורגני מן האידיאל ההיסטורי של מלכות ישראל. אין זה מקרה איפוא שמלחמת חרות ישראל נפתחה בדור הזה ע"י התנועה הראשונה שחרתה על דגלה את האידיאל של מלכות ישראל, אף על פי שאת החרות כביכול למיניה חרתו על דגלן לפני תנועות אחרות.

הקשר המתמיד שבין שאיפת החרות לבין הגשמתו של רצון המונח ביסודה, טפוסית לתפיסה היהודית ההיסטורית שבה אי-אפשר להפריד את השחרור החיצוני מהיצירה הפנימית. ההתנחלות בארץ היא בבת-עונה של יציאת מצרים מבית עבדים, ובנין בית המקדש מרפייע כאפשרות מזהירה למיצוי החזון על רקע מלחמת החרות של דוד. הגשמת היעוד, התגלמותו העליונה ביותר של הרצון, מפעמת את שני אלו כשם שהיא מפעמת את כל מלחמות החרות העבריות שאינן דוגלות

ליום דיר-יאסין

תלמיד, לומד ומלמדו / שוטר, מושל ופקידו / רכב, סוסו ופרדו / קרוב, גואלו ודודו / צעיר ישיש ומכבדו / פועל, אכר וצמדו / עשיר, רעו וידידו / שכיר, שוכר ומשחדו / נדיב נינו ונכדו / משרת, אדונו ועבדו / לאבדון הורד כבודו / הפרע וכל הגוי בידו / בידו כל חיל מצרים באו באש ובמים. פיוט לחג הפסח מאת שמעון בר יצחק.